

Marija Momcilovic
Verksjurist

REMISSVAR

1 (3)

Datum
2008-05-08

Diariennr (åberopas vid korresp)
AD 009-01213-08

Er referens
UD2008/3308/SP

Utrikesdepartementet
Enheten för säkerhetspolitik
103 39 STOCKHOLM

Internationella sanktioner (SOU 2006:41)

Betänkandet innehåller överväganden och förslag som dels ska anpassa det svenska regelverket till det internationella regelverket på sanktionsområdet, dels kan utgöra ett underlag för regeringen att på politisk väg åstadkomma förändringar i FN:s och EU:s regelverk i syfte att öka rättssäkerheten för den enskilde på detta område.

Förändringar i FN:s och EU:s regelverk

Utredningen beskriver i betänkandet de brister ur rättssäkerhets-synpunkt som förekommer på sanktionsområdet.

Säkerhetspolisen inser att de sanktioner som beslutas kan ha en brottsförebyggande effekt, men ser samtidigt stora problem med sanktionssystem som saknar garantier för att grundläggande rättssäkerhetsprinciper iakttas.

Kampen mot terrorism är ytterst, liksom kampen mot all annan brottslighet, beroende av att medborgarna har ett förtroende för de insatser som görs. Ju mer ingripande åtgärder det är fråga om, desto större krav måste ställas på en hög rättssäkerhet. Som utredningen konstaterar är de sanktioner som behandlas i betänkandet av mycket ingripande karaktär. De konsekvenser som ett listningsbeslut har för den enskilde gör att det förfarande som används vid ett listningsbeslut framstår som främmande för ett rättssamhälle av svensk modell.

Det är Säkerhetspolisens mening att avsaknaden av grundläggande rättssäkerhetsgarantier på sikt kan komma att motverka sanktionernas syfte, dvs. att effektivt förhindra terroristbrott.

Säkerhetspolisen ställer sig mot denna bakgrund, utan att i detalj bedöma utredningens överväganden och förslag, bakom de

Datum
2008-05-08

Dariernr
AD 009-01213-08

resonemang kring krav på ökad rättssäkerhet som förs fram i betänkandet. I ett sådant reformarbete måste också hänsyn tas till att det kan vara underrättelseinformation som ligger till grund för en listning.

Förändringar i det svenska regelverket

Lagen om frysning av tillgångar m.m.

Beviskravet i 2 § i den nu föreslagna lagen om frysning av tillgångar m.m. synes vid första anblick innebära att lagen främst torde komma att tillämpas när en svensk förundersökning eller motsvarande rättsliga åtgärder i utlandet inletts. Emellertid kommer även skäligen misstanke om att någon planerar att begå terroristbrott enligt lagen (2003:148) om terroristbrott kunna föranleda frysningsbeslut. Vad som avses med ”planera att begå” utvecklas inte, men begreppet är sannolikt vidare än begreppen förberedelse och stämpling i 23 kap. 2 § brottsbalken. Det framstår därför som om lagens tillämpningsområde omfattar även underrättelsestadiet. Säkerhetspolisen ställer sig något tveksam till att det föreligger en folkrättslig förpliktelse att frysa tillgångar etc. på ett sådant tidigt stadium på grundval av säkerhetsrådets resolution 1373 och de gemensamma ståndpunkterna 2001/930 och 2001/931 inom EU, vilka genomför 1373-regimen. I dessa rättsakter talas om personer som begår, försöker att begå, deltar i eller underlättar genomförandet av terroristhandlingar. Säkerhetspolisen kan notera att även artikel 1.4 i den gemensamma ståndpunkten 2001/931/GUSP kräver att undersökningar eller andra rättsliga åtgärder inletts för att någon ska komma i fråga att tas upp på en lista. Säkerhetspolisen är också principiellt tveksam till att på underrättelsestadiet vidta så kraftfulla åtgärder som att frysa enskildas tillgångar. Även om frysningsbeslutet inte är ett straffprocessuellt tvångsmedel har det sådan effekt för den enskilde att det finns skäl att överväga om inte beviskravet bör anges utifrån de begrepp som är vedertagna inom straffrätten.

För det fall Sveriges folkrättsliga förpliktelser anses kräva att underrättelsestadiet omfattas av lagens tillämpningsområde accentueras frågan hur underrättelsematerial ska hanteras. Detta inte minst då underrättelseinformation oftast lämnas mellan myndigheter, såväl nationellt som internationellt, med förbehåll att den endast får användas i underrättelsesyfte och att den inte får lämnas vidare till tredje part utan att samtycke först inhämtas från den myndighet som lämnat informationen.

Frysningsbeslut m.m. kan enligt 2 § i den nu föreslagna lagen meddelas för personer som skäligen kan misstänkas för att ha begått terroristbrott enligt lagen om straff för terroristbrott. Enligt utredningens mening är det orimligt om den som är föremål för en polisutredning om terroristbrott eller den som nyligen dömts för sådant brott inte omfattas av frysningsbestämmelserna. Även om frysningsbeslut inte ska ses som en straffprocessuell åtgärd har de i praktiken en sådan effekt för den enskilde. Säkerhetspolisen är därför

Datum
2008-05-08

Diariernr
AD 009-01213-08

av uppfattningen att frysningsbestämmelserna inte bör tillämpas regelmässigt i de fall någon avtjänat ett ådömt straff. För beslut enligt lagen borde i dessa fall krävas att den enskilde individen vidtar nya åtgärder eller att beslutet grundas på omständigheter som inte låg till grund för den dom som meddelats mot den enskilde.

Enligt 3 § i den nu föreslagna lagen om frysning av tillgångar ska beslut om frysning meddelas utan dröjsmål om det kan ske utan att det äventyrar fortsatt utredning och lagföring av den brottslighet saken rör. Det är något oklart om begreppet ”utredning” i detta stadgande är att jämföra med förundersökning eller inte. Som nämnts ovan är det vidare inte helt klart vad som avses med begreppet ”planera att begå” terroristbrott. Om begreppet tolkas vitt innebär detta att även underrättelsestadiet kan komma att träffas av lagens tillämpningsområde. Om underrättelsestadiet trots allt kan anses falla under lagens tillämpningsområde anser Säkerhetspolisen att det bör finnas möjlighet att avvakta med ett frysningsbeslut om ett sådant beslut skulle kunna äventyra möjligheten till att i framtiden inleda en förundersökning.

Säkerhetspolisen anser, i likhet med utredningen och av de skäl som förs fram i betänkandet, att det bör vara en åklagare som fattar beslut om frysning m.m. enligt den föreslagna lagen om frysning av tillgångar m.m.

Lagen om internationella sanktioner

I utredningen föreslås att Finansinspektionen ska kunna fatta interimistiskt beslut för att genomföra FN-beslut om frysning och tillhandahållande av tillgångar till dess att sanktionerna genomförs av EG. Säkerhetspolisen vill här endast uppmärksamma att för att en interimistisk åtgärd ska bli effektiv krävs dock att Finansinspektionen kontaktas innan FN-beslutet fattas. Ett väl fungerande samarbete mellan FN och Finansinspektionen och mellan Finansinspektionen och olika nationella myndigheter är en nödvändighet. I annat fall kan det interimistiska beslutet bli verkningslöst, eftersom det kan behövas viss tid för att lokalisera en individs direkta och/eller indirekta ekonomiska tillgångar.

Säkerhetspolischefen Anders Danielsson har beslutat detta yttrande. I den slutliga handläggningen har biträdande säkerhetspolischefen Kurt Malmström, polisöverintendent Doris Högne, chefsjuristen Lars-Åke Johansson och säkerhetsrådet Johan Sjöo deltagit. Chefen för kontraterrorismenheten Mats Paulsson och kriminalinspektören Bengt Pettersson har deltagit i beredningen av yttrandet. Föredragande har varit verksjuristen Marija Momcilovic.

Anders Danielsson

Marija Momcilovic